

KOMUNIKAT PRASOWY nr 101/25

Luksemburg, 1 sierpnia 2025 r.

Wyrok Trybunału w sprawie C-544/23 | BAJI Trans

Zasada stosowania z mocą wsteczną względniejszej ustawy karnej rozciąga się na sankcję uznawaną w prawie krajowym za sankcję administracyjną, jeżeli ma ona charakter karny w rozumieniu prawa Unii

Zasadę tę należy stosować również na etapie skargi kasacyjnej, jeżeli skarga ta jest częścią normalnego toku postępowania, niezależnie od okoliczności, że zgodnie z prawem krajowym orzeczenie, od którego wniesiono ową skargę, uznaje się za prawomocne

Trybunał, w odpowiedzi na pytanie słowackiego najwyższego sądu administracyjnego, dokonał istotnych uściśleń w kwestii zasady stosowania z mocą wsteczną względniejszej ustawy karnej zapisanej w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) (która to Karta ma zastosowanie zawsze wtedy, gdy organ krajowy stosuje prawo Unii). O ile zasada ta jest zarezerwowana dla spraw karnych, o tyle kwalifikacja sankcji w prawie krajowym jako sankcji administracyjnej niekoniecznie wyklucza możliwość jej zastosowania. Jest bowiem możliwe, na mocy prawa Unii i w celu zapewnienia jednolitego stosowania tej zasady, uznanie sankcji administracyjnej za sankcję karną ze względu na sam charakter naruszenia i stopień surowości grożącej za nie kary. Ponadto zasada ta ma zastosowanie o tyle, o ile wyrok, w którym orzeczono o karze, się nie uprawomocnił. To, co należy uznać w tym kontekście za prawomocny wyrok, również jest uregulowane w prawie Unii. Sama okoliczność, że orzeczenie o karze uznaje się w prawie krajowym za prawomocne, mimo iż można jeszcze wnieść od niego skargę kasacyjną, nie jest wystarczająca, by odstąpić od stosowania tej zasady.

Na kierowcę betoniarki na Słowacji nałożono karę pieniężną w wysokości 200 EUR po stwierdzeniu, 4 listopada 2015 r., że tachograf w jego pojeździe nie został poddany obowiązkowemu przeglądowi okresowemu. W owym czasie obowiązek ten wynikał z prawa słowackiego w związku z prawem Unii¹.

W 2019 r. sąd okręgowy w Bratysławie, rozpatrzywszy skargi wniesione przez kierowcę i spółkę BAJI Trans, do której należała betoniarka, utrzymał w mocy ową karę pieniężną. Kierowca i BAJI Trans wnieśli zatem skargę kasacyjną od orzeczenia sądu okręgowego w Bratysławie.

Prawo Unii zostało następnie, ze skutkiem od 20 sierpnia 2020 r., zmienione w ten sposób, że państwom członkowskim umożliwiono od tego czasu wyłączenie pojazdów do przewozu betonu towarowego z wymogu posiadania tachografu². Tak właśnie postąpiła Słowacja, podczas gdy postępowanie w sprawie skargi kasacyjnej wciąż było w toku. Kierowca i BAJI Trans podnieśli zatem, że czyny popełnione w listopadzie 2015 r. przestały być czynami niezgodnymi z prawem i że kara pieniężna również powinna zostać uchylona.

Słowacki najwyższy sąd administracyjny, który powinien orzec w przedmiocie skargi kasacyjnej, zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem o zakres zapisanej w Karcie zasady stosowania z mocą wsteczną względniejszej ustawy karnej. Sąd ten podkreślił, że w prawie słowackim rozpatrywane naruszenie jest uznawane za wykroczenie administracyjne i że orzeczenie sądu okręgowego w Bratysławie uznaje się za prawomocne, niezależnie od możliwości wniesienia od niego skargi kasacyjnej.

Trybunał stwierdził, po pierwsze, że zarówno poprzez ustawodawstwo pierwotne, jak i późniejszą zmianę ustawodawca słowacki zastosował prawo Unii, zatem w niniejszej sprawie postanowienia Karty mają zastosowanie.

Po drugie, Trybunał podkreślił, że zapisana w Karcie zasada stosowania z mocą wsteczną względniejszej ustawy karnej jest zarezerwowana dla spraw karnych. Niemniej, okoliczność, że sankcję kwalifikuje się w prawie krajowym jako administracyjną, niekoniecznie wyklucza stosowanie tej zasady. W celu zapewnienia jednolitego stosowania owej zasady w całej Unii Europejskiej można bowiem zastosować dwa inne kryteria prowadzące do zakwalifikowania takiej sankcji jako sankcji karnej, a mianowicie sam charakter naruszenia i stopień surowości grożącej za nie kary.

Po trzecie, Trybunał wyjaśnił, że stosowanie przewidzianej w Karcie zasady działania wstecz względniejszej ustawy karnej zakłada, że zmiana ustawy odzwierciedla zmianę stanowiska ustawodawcy co do kwalifikacji karnej czynów popełnionych przez daną osobę lub co do grożącej za te czyny kary. W niniejszej sprawie ustawodawca słowacki rzeczywiście zmienił stanowisko w kwestii woli zwalczania czynów takich jak te zarzucane kierowcy, którego dotyczy postępowanie.

Po czwarte, Trybunał przypomniał, że zapisana w Karcie zasada retroaktywnego stosowania względniejszej ustawy karnej ma zastosowanie o tyle, o ile nie nastąpiło prawomocne skazanie. Tymczasem okoliczność, że skazanie uznaje się za prawomocne zgodnie z prawem krajowym, nie wyklucza zastosowania owej zasady. Skazania nie można bowiem, do tego celu, uznać za prawomocne, jeżeli przysługuje od niego zwykły środek odwoławczy, a mianowicie każdy środek odwoławczy, który jest częścią zwyczajnego toku postępowania i który, sam w sobie, stanowi kolejny etap postępowania, z jakim każda racjonalnie rozumująca strona powinna się liczyć. Jest tak w przypadku skargi kasacyjnej wniesionej do słowackiego najwyższego sądu administracyjnego.

Wobec tego sąd kasacyjny jest co do zasady zobowiązany do zapewnienia sprawcy czynu zabronionego pod groźbą kary, którego ukaranie mieści się w granicach stosowania prawa Unii, możliwości skorzystania z względniejszych dla niego uregulowań karnych, nawet jeżeli uregulowania te weszły w życie po wydaniu orzeczenia sądowego, które było przedmiotem skargi kasacyjnej.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenie](#) wyroku są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Rozporządzenie Rady \(EWG\) nr 3821/85](#) z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym, zmienione rozporządzeniem (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r.

² [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2020/1054](#) z dnia 15 lipca 2020 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 561/2006 w odniesieniu do minimalnych wymogów dotyczących maksymalnego dziennego i tygodniowego czasu prowadzenia pojazdu, minimalnych przerw oraz dziennego i tygodniowego okresu odpoczynku oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 165/2014 w odniesieniu do określania położenia za pomocą tachografów.